

φεκισμὸν Καρόλου Ἀλβέρτου καὶ ἐγένετο στρατηγὸς ὑπὸ τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως τοῦ Μιλάνου. Μετὰ τὴν φυγὴν Πίου τοῦ Θ'. μετέβη εἰς Ῥώμην ἀρχηγὼν τῆς Ἰταλικῆς λεγεῶνος, ὅθεν, πεισθεὶς ὅτι πᾶσα ἀντίστασις ἦν ἀδύνατος, ἐφυγεν ἵνα μετὰ 4,000 ἀνδρῶν ἀποθάνῃ ὑπὲρ τῆς Βενετίας. Ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ ταύτῃ ἔθαψε τὴν σύζυγόν του, ὑποστὰς τὴν λύπην τοῦ ν' ἀνορύξῃ ὁ ἴδιος τὸν τάφον τῆς ἐν τινὶ κηπαρίῳ χωρικῆς τινὸς καλύψεως. Ἐλθὼν ἐνταῦθα εἰς Πεδεμόντιον ἐξωρίσθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ κατηνάλωσεν ὁλόκληρον ἐπταετίαν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀμερικῇ ὅτε μὲν παραδίδων μαθήματα, ὅτε ἐμπορευόμενος καὶ ὅτε κατασκευάζων κηρία ἐξ ἀλείματος πρὸς συντήρησίν του. Τῷ 1854 ἐπανῆλθεν εἰς Ἰταλίαν — τῷ 1859 ὅτε ἀπεφασίσθη ἡ Γαλλο-Ἰταλικὴ συμμαχία τῷ ἐνεπιστεύθη ἡ ἀρχηγία ἐνὸς σώματος — τὸ Παλέρμον ἡλευθερώθη — ἐν Νεαπόλει προσεκλήρυχθη ἐλευθερωτής. «Ὁ Ἐπαμεινώνδας» θνήσκων εἶπεν ὅτι ἐγκατέλειπε δύο τέκνα εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ Λεωκτρά καὶ τὴν Μαντίνειαν. — Ὁ Γαριβάλδης ἐπανέδωκεν εἰς τὴν Ἰταλίαν δύο τέκνα τὴν Νεάπολιν καὶ τὸ Παλέρμον — ὑπέγραψεν ἐκ τοῦ ἁγίου Ἀγγέλου τὸ διάταγμα δι' οὗ αἱ δύο Σικελίαι ἀπετέλεσαν μέρος τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τὸν Βίκτωρα Ἐμμανουήλ. Ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν Ῥώμην «ιεράς ὁδοῦ» ἐτραυματίσθη ὑπὸ ἰταλικῆς σφαίρας, ἀλλὰ χωρὶς νὰ μνησικακίσῃ τῷ 1860 ἐδέχθη τὴν ἀρχηγίαν σώματος ἐθελοντῶν κατὰ τῆς Αὐστρίας τραυματισθεὶς ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ ταύτῃ, ἀποληξάσῃ εἰς βεβιασμένην ἐξοδὸν ἐκ τοῦ Τυρόλου, καὶ ἐκδικηθεὶς οὕτω τὴν πρώτην πληγὴν. Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἐκ τοῦ ἐν Γενεύῃ Συνεδρίου τῆς εἰρήνης συνελήφθη ἐν Συναλούγκῃ καὶ ἀπεστάλῃ αἰχμάλωτος εἰς τὸ φρούριον τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅθεν κατωρθώθη νὰ φύγῃ ἔκ μετὰ τὰ τοῦ *Monterotondo* πάλιν συνελήφθη ὑπὸ τῆς Ἰταλικῆς κυβερνήσεως καὶ ἐπανεστάλῃ εἰς Καπρέραν, ὅπου ἐκρατήθη αὐστηρῶς ἐπιτηρούμενος μέχρι τοῦ 1870, ὅτε ἀτμόπλοιον προσεγγίσαν ἐκεῖ τὸν ἀνὴρ πᾶσι σχεδόν — ἀπῆλθεν εἰς τὴν κινδυνεύουσαν Γαλλίαν — ἐγένετο στρατάρχης τῶν Βοσγίων καὶ τὴν 22 ὁβρίου κατὰ τὴν ἐν Διζὸν μάχην ἀκίνητος ἐκ τῶν ρευματισμῶν διηύθυνεν ἀπὸ ἀμάξης ἀνοικτῆς τὸ πυροβολικόν. Μετὰ τὴν υποχώρησιν ἐξελέγη διὰ καταπληκτικῆς πλειοψηφίας πληρεξούσιος τῆς Ἀλγερίας ἐν τῇ Γαλλικῇ συνελεύσει ἥτις ἠκώρωσε τὴν ἐκλογὴν του, δι' ὃ ὁ Βίκτωρ Οὐγγὼ παρητήθη διακηρύξας ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ παρακάθῃται μετ' ἐκείνων οἵτινες ἀπηγόρευσαν τὴν ἐξοδὸν ἐκεῖ εἰς τὸν μόνον στρατηγὸν τῆς Γαλλίας ὅστις δὲν ἐνίκηθη.

Ἦδη ἔλκειν ὁ ἐνεργὸς αὐτοῦ βίος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος ἔκπεσθαι εἰς Καπρέραν μεριμνῶν ὑπὲρ τῆς οἰκογενείας του, ὑπὲρ ἧς τὸ 1876 ἐδέχθη τὸ ἐθνικὸν δῶρον 1,000,000 φράγκων μετὰ προσθέτου ἰσοβίου συντάξεως 50,000 φρ. ἐτησίως καὶ τὴν 2 Ἰουνίου (ν) ἐν Καπρέρᾳ κατὰ τὴν 6 1/2 μ. μ. ἐξέπνευσε.

«Κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ διηγούνται ὅτι φωνὴ ἀπὸ τῶν θαλασσῶν ἠκούετο βοᾶσα «ἀπέθανε»,

τοιουτοτρόπως καὶ νῦν εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἕτερον ἡμισφαίριον φερομένην εἰδήσιν ὁ «Γαριβάλδης ἀπέθανεν» οἱ λαοὶ ἀπαντῶσι διὰ θρήνων ἀναγγελομένων ὅτι σὺν τῷ Γαριβάλδῃ ἐκλείσθη ἡ ἥρωϊκὴ ἐποχὴ τοῦ αἰῶνος».

Ἄλλ' ὅχι δὲν ἀπέθανε, ὡς δὲν ἀπέθανεν ὁ Ἀριστείδης ὁ Ἐπαμεινώνδας, ὁ Κανάρης. Ζῇ καὶ θὰ ζῇ πάντοτε ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, ὡς τὸν βλέπετε, ἀκμαῖος καὶ πάντοτε ὁδηγὼν εἰς μάχην.

ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ

«Ἐγὼ βοῶς τὸν κτησάμενον καὶ πῶνος τὴν φάνην κυρίου αὐτοῦ».

(Ἡσαΐας Α'. 3).

I

Μικρὰ καὶ πενιχρὰ καλύβη ἐν μέσῳ λειμῶνος ἀνθοῦ, ἦτο ἡ μόνη κατοικία ὑλοτόμου πρεσβύτου. Οὐδένα σύντροφον τοῦ βίου αὐτοῦ εἶχεν, εἰμὴ μικρὰν αἶγα, ἣν ἐκάλει Λευκὴν καὶ τινα προβεβηκότα κύνα, δὴ ὠνόμαζε Πύραμον.

Καθ' ἐκάστην πρωΐαν τῆς αἰγὸς αὐτοῦ τὸ γάλα πίνων ἀνεκούριζεν οὕτω τὴν γλυκεῖαν καὶ εὐδαίμονα αὐτοῦ ζώην, ἣν διῆγεν ἐν εὐτυχίᾳ· διότι ἦτο μακρὰν τῆς κοινωνίας, μακρὰν τῆς τύρβης τῶν καθημερινῶν ἀσχολιῶν. Ἐνόμιζεν ἐαυτὸν εὐδαίμονα καὶ ἀληθῶς δὲν ἠπατάτο· πατέρα εἶχε τὸν Θεόν, μητέρα δὲ τὴν φύσιν, ἥτις παρείχεν αὐτῷ πᾶν τὸ ὥραϊον, πᾶν τὸ μαγευτικόν, πᾶν τέλος, τὸ παρέχον τὴν εὐτυχίαν καὶ εὐδαίμονα ζώην.

Ἦτο γέρον, ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ βαδίσας τὰ ἔχνη τῶν εὐσεβῶν, τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς, καὶ μισήσας καὶ ἀποστραφείς τὴν τῆς ἀδικίας καὶ ἁμαρτίας. Τοιοῦτος ἦτο καὶ τοιοῦτος νῦν ὑπάρχει· ὁ δὲ Θεὸς ἀνταπέδωκεν αὐτῷ τὴν ἡτυχιάν καὶ τὸν ἥρεμον βίον.

II

Ἦτο πρωΐα. Πρωΐα πλήρης δρόσου, γοητείας καὶ μύρων. Ὁ ἥλιος μόλις διὰ τῶν ἀκτίνων του τοὺς κάλυκας τῶν ἀνθέων ἐθώπευεν, ὅτε διέκρινέ τις οὐ μακρὰν τῆς καλύβης ἄνθρωπον βαδίζοντα καὶ ἀναρρίχῶμενον λοφίσκον· ἐνόμιζε τις μακρόθεν, ὅτι ἦτο ἀνὴρ τριακοντούτης· ἀλλ' ἐὰν ἐκ τοῦ πλησίον παρετήρει αὐτὸν ἤθελε διακρίνει γέροντα σεβάσμιον ἀλλ' ἰσχυρᾶς κράσεως, καίτοι ἐβδουμήκοντα ἔτη φέροντα ἐπ' ὤμων.

Ἦτο ὁ γέρον. Δὲν παρῆλθον στιγμῆ καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λοφίσκου. Ἀφοῦ δὲ σαρρεῖαν ζύλων συνήθοισε, τὰ ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ κατήρχετο βραδέως τὸν λόφον.

Ἡ φύσις τὴν καλλονὴν αὐτῆς καὶ τὴν μαγευτικὴν ἀρμονίαν δεικνύουσα, ἐνέπνεεν αὐτὸν χαρὰς ἀπλήστου. Οὐδεὶς θόρυβος, οὐδεμίᾳ ταραχῇ, ἐτάραττε τὴν γαληνιαίαν καὶ ἥρεμον πορείαν αὐτῆς, ἧς τὴν ἀρμονίαν ἠκολούθουν μελωδικῶς τὰ ἄσματα τῶν ἀηδόνων.

Μικρὰ τις καὶ λεπτὴ φωνή, ὡσεὶ κλαίωντος, διετὰ

ραζε τοῦ γέροντος τὸ ἥσυχον καὶ τῆς φύσεως τὸ ἥρεμον. Παρετῆρει τῇ δὲ κάκειτε, πλὴν οὐδὲν ἐβλεπεν. Ἀπὸ βάρους εἰς βάτον ἐπορεύετο, ἀλλὰ μάτην. Οὐδὲν μέρος ἐντὸς τοῦ λειμῶνος ἔμεινεν, ὅπερ δὲν ἐπεσκέφθη· μία μόνη πυκνὴ καὶ χθαμαλὴ βάρος ἔμεινεν, ἥτις ἀπείχε περίπου δέκα βήματα τοῦ γέροντος· μόνη αὕτη ἔμεινεν ἵνα τὴν περιέργειαν αὐτοῦ λύσῃ, ὅπερ καὶ ἐγένετο· διότι πλησιάζας αὐτὴν, εὗρεν ὑπὸ τὴν ἀδύνατον αὐτῆς σκιὰν σινδόνα ῥυπαράν τετυλιγμένην, ἐν ᾗ ὑπῆρχε βρέφος, ὅπερ μόλις ἐνὸς μηνὸς τὴν ἡλικίαν συνεπλήρωνεν. Πάραυτα ἤσθλην λύπην μετὰ τῆς χαρᾶς ἠνωμένην· λύπην μὲν διότι εὗρεν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει πλάσμα, ἐνῶ δὲν ἡδύνατο νὰ εὕρῃ μέσον ἵνα καταστήσῃ αὐτὸ εὐτυχές· χαρὰν δὲ διότι· περιίστασιν κατάλληλον εὗρεν ἵνα εὐεργετήσῃ τὸν πλησίον του, ὅσον τῷ ἦτο δυνατόν.

III

Ἐνιαυτοὶ σχεδὸν παρήλθον τρεῖς. Ἀφ' ἧς ἡμέρας εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ φέρων ὁ γέρων τὸ βρέφος, ὅπερ ὠνόμαζε θησαυρὸν ἀνεκτίμητον, εἰσῆρχετο ἐν τῇ καλύβῃ του σκεπτόμενος τί νὰ πράξῃ, ἵνα εἰς τὸν κόσμον φέρῃ νέον χρηστὸν καὶ εὐδαίμονα.

Τὸν ἔφερον εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ τῆς εὐτυχίας, ὡς ἔλεγεν ὁ γέρων χαίρων· ἀλλ' ἵνα φέρῃ αὐτὸν εἰς τῇ πορείᾳ του τὸ ζηνῖθ, δι' ὅπερ ὠνειροπόλει, ἐχρειάζετο τρόπος, μέσον αἰφνιδίου, Θεὸς τέλος ἐκ μηχανῆς.

Ἦτο σχεδὸν τριετής ὁ υἱοθετημένος ἐκεῖνος παῖς, ὃν ὠνόμαζεν ὁ γέρων Τέρπανδρον, πρὸς τέρψιν τοῦ γήρατός του· ἡδύνατο νὰ ὁμιλῇ εὐχερῶς, ἡδύνατο νὰ ἐννοῇ αὐτὸν ὁ γέρων λίαν καταληπτῶς. Καὶ ὅλην ταύτην τὴν ζωὴν του ἐχρεώσται ὁ Τέρπανδος· εἰς τὴν Λευκὴν, τὴν τροφὸν καὶ σῶτειραν αὐτοῦ.

IV

Μόλις ὁ Τέρπανδος ἤγαγε τὸ ἐνδέκατον τῆς ἡλικίας του ἔτος, ὅτε ἐβλεπέ τις ἐν τῇ καλύβῃ ἐπὶ τινος ἀχρῶντος κλίνης τὸν γέροντα βεβαρυμένον ὑπὸ τῶν ὀγδοήκοντα χειμῶνων καὶ κείμενον κλινήρῃ· μόνη αὐτοῦ τροφὴ καὶ βάλσαμον τοῦ γήρατός του ἦτο τῆς Λευκῆς τὸ γάλα· δι' αὐτοῦ αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς του παρετείνοντο ἔτι· δι' αὐτοῦ τὸν υἱὸν τοῦ Τέρπανδρον ἐθεώρουν εἰσέτι οἱ ὀφθαλμοὶ του, οἱ σῶζοντες· εἰσέτι ἐλαχίστην ζωηρότητα.

Ἐπὶ τινος παλαιοῦ ἀνακλίντρου ἢ μᾶλλον ἀπλοῦ καθίσματος, πλησίον τῆς κλίνης τοῦ γέροντος κειμένου, ἐκάθητο ἀνὴρ εὐρωστός καὶ ῥωμαλέος ἡλικίας σχεδὸν τριακονταετοῦς, παραμυθῶν ὅτε μὲν τὸν γέροντα ἀποκαλῶν αὐτὸν πατέρα, ὅτε δὲ τὸν Τέρπανδρον. Τίς οὗτος; τί ἄρα γε ἐζήτει ἐκεῖ; ποῖος ἐπεμψεν αὐτὸν εἰς τὸ ἀπόκεντρον ἐκεῖνο μέρος;—Ὁ Θεός.

Μόνος οὗτος ἔφερε τὸν περιγητὴν ἐκεῖνον Ἀγγλον, τὸν ὀνομαζόμενον Ῥιχάρδον, τὸν πλανώμενον ἐπὶ δύο ἡμέρας ἐντὸς τοῦ ἀπεράντου δάσου· καὶ μὴ ἀπαντῶντα ψυχὴν ζῶσαν, οὔτε κατοικίαν, εἰς τὴν καλύβην ἐκείνην τοῦ γέροντος, ἥ· τὸ μὲν ἐξωτερικὸν ἀπεκάλυπτε τὴν δυστυχίαν, τὸ δὲ ἐσωτερικὸν τὸ τῆς εὐδαι-

μονίας ἀντίθετον, ὅπερ εἶναι οὐχὶ ἀνώτερον τῆς δυστυχίας· ἐν ἐνὶ λόγῳ πάντα νεκρά πλὴν ἄταφα.

V

Ἐβδομὰς σχεδὸν εἶχε παρέλθει καὶ ὁ γέρων ἀπέθανε, μόνην κληρονομίαν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Τέρπανδρῳ ἐγκαταλειπὼν τὴν γλυκεῖαν ἐκείνην φράσιν, ἣν αὐτὸς ὁ σκυθρωπὸς τῶν Ἀθλίων ποιητῆς, εἶπε ποῦ τῶν μελετῶν του:

Ἀπόθانون εὐεργετῶν, εἶναι ταχὺς ὁ βίος·
εἴμεθα πῦρ μίαν ἐσιγμὴν καὶ στάκτη αἰωνίως

Τὴν κληρονομίαν ταύτην λαβὼν ὁ Τέρπανδρος, ὡς καὶ τὴν Λευκὴν καὶ τὸν Πύραμον, ἠκολούθησεν ἀκουσίως τὸν Ῥιχάρδον, καὶ τοὶ ἀδυνατῶν κατ' ἀρχὰς νὰ ἀκούσῃ τὰς συμβουλὰς τοῦ περιγητοῦ.

VI

Μὴν σχεδὸν παρήλθεν καὶ ὁ Ῥιχάρδος ἔφθασεν εἰς τὸν οἶκον τῆς μητρὸς του ἔχων συνοδοιπόρον τὸν Τέρπανδρον. Τοσοῦτον δὲ ἡγάπησεν αὐτὸν ἡ Ἀγάθη (οὕτως ὠνομάζετο ἡ μήτηρ τοῦ Ῥιχάρδου), ὥστε ἀφοῦ ἐτελείωσε τὰς Γυμνασιακὰς τάξεις, εἰσῆγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, τῇ συναινέσει τοῦ Ῥιχάρδου, ἐν ᾧ δὲν ἐβράδυνε ν' ἀναδειχθῇ εἰς τῶν ἀρίστων, δεικνύων τὴν ἐπιμέλειαν καὶ μεγίστην αὐτοῦ εὐφύαν· διότι μετὰ ἐξ ἔτη ἐξελέχθη τῇ ψήφῳ τοῦ ἱατρικοῦ συμβουλίου εἰδικὸς ἱατρός τοῦ Νοσοκομείου, οὗ ἐνεκεν ἀπέκτησε τοσαύτην ὑπόληψιν, ὥστε μετὰ τινων ἐτῶν παρέλευσιν κατετάσσετο μεταξὺ τῶν ἀριστοκρατικῶν.

VII

Ἐάν τις χάριν περιεργείας τὸν λειμῶνα ἐκεῖνον διήρχετο, ἐν ᾧ ἄλλοτε κατῴκει ὁ γέρων, θὰ ἐβλεπε τὴν πενιχρὰν ἐκείνην καλύβην διασώζουσαν εἰσέτι ἔχνη μνήμης, καὶ διατηροῦσαν τὴν ἄλλοτε μελαγχολικὴν αὐτῆς θέαν. Θὰ ἐβλεπε δὲ πλησίον αὐτῆς τάφον μεσαιῶνος μαρμάρινον, τὸν τάφον τοῦ γέροντος, ἐφ' οὗ ἦσαν γεγραμμένα γράμμασι μελανοῖς:

Ο ΕΥΓΝΩΜΩΝ ΤΕΡΠΑΝΔΡΟΣ

Τῷ ΕΥΕΡΓΕΤῇ ΜΟΙ ΠΑΤΡΙ

ΔΕΑΝΔΡΩ

ΑΝΗΓΕΙΡΟΝ

(Σμύρνη)

Ἀλέξανδρος Δ. Θ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ
ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

(Συνέχεια ἴδε ἀριθ. 9)

Περὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Πλάτωνος

Ὁ Πλάτων ἀποθανὼν ἀφῆκε πολλὰ συγγράμματα ἐν εἰδὲι διαλόγων γεγραμμένα· ἐν δὲ τῇ ἀκαδημίᾳ αὐτοῦ ἐδίδασκε συστηματικῶς ὅτι ἐν τοῖς συγγράμμασιν εἶχε παραστήσει μᾶλλον διαλογικῶς καὶ ἐντέχνως· διότι τὰ συγγράμματα αὐτοῦ εἶνε φιλοσοφικὰ καὶ καλολογικὰ ἀριστουργήματα, ἅτινα εἶχον